

การขับร้องเพลงทะเลแยะ เถา ของครูอุ้งน บัวเอี่ยม

A singing technique for Tha-Yae Thao song of Mrs.A-ngoon Bua-iam

กิตติมา กองมะลิกันแก้ว^{1*}, มนัส วัฒนไชยยศ²

Kittima Kongmalikankaew^{1*}, Manat Wattanachaiyot²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาชีวประวัติและผลงานของครู อุ้งน บัวเอี่ยม 2) เพื่อศึกษาวิธีการขับร้องเพลงทะเลแยะเถาที่ขับร้องโดยครูอุ้งน บัวเอี่ยม ซึ่งมีรายละเอียดที่ศึกษา คือ การแบ่งระยะหายใจ การแบ่งวรรคตอนของเนื้อเพลง วิเคราะห์คำร้องแต่ละคำโดยเปรียบเทียบทำนอง ร้องเสียงวรรณยุกต์ วิเคราะห์การเอื้อน และวิเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการขับร้องโดยยึดหลักทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเทคนิควิธีการขับร้องของนักวิชาการเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า

1) ครูอุ้งน บัวเอี่ยม มีประวัติและผลงานที่เชี่ยวชาญ ทั้งในด้านการขับร้อง ดนตรี และนาฏศิลป์ ตลอดจนการประดิษฐ์เครื่องดนตรีประเภทอังกะลุง นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการประดิษฐ์เครื่องแต่งกายชุดละครสำหรับนักแสดง

2) จากการศึกษาวิธีการขับร้องเพลงทะเลแยะเถา พบว่า ครูอุ้งน บัวเอี่ยม มีหลักและกลวิธีพิเศษในการขับร้อง ทั้งคำร้อง ทำนอง และการเอื้อนตามแบบแผนของหลักคีตศิลป์ไทย โดยใช้ศัพท์สังคีตเฉพาะ ได้แก่ เสียงดาต เสียงลงทรวง กนกคอ ประคบเสียง ประคบคำ กลวิธีพิเศษนี้เป็นเทคนิคเฉพาะตัวที่ใช้ในการขับร้อง เพื่อให้เพลงมีความไพเราะซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของครู อุ้งน บัวเอี่ยม

คำสำคัญ: ทะแยะ เถา, เสียงดาต, เสียงลงทรวง, กนกคอ, ประคบเสียง, ประคบคำ

^{1*} นักศึกษาด้านดนตรีศึกษา, หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศิลปกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the background and personal information of Mrs. A-ngoon Bua-iam, and 2) to study technique for singing Tha-yae Thao song which was sung by Mrs. A-ngoon Bua-iam. The details included dividing breath and punctuation with in the song. Each of the word was analyzed by comparing its melody to tonal accent. Drawing the voice and singing techniques were also analyzed by using the theory of academic thai classical singing techniques. The main research tool was an interview form. The study shows that:

1) Mrs. A-ngoon Bua-iam was an expert at singing thai classical song, playing music and performing thai classical dance. Her excellent works were also inventing Ang-ka-lung musical instruments and creating thai drama costume.

2) She had her special traditional techniques for singing words, melody and drawing voice. Her musical technical terms were Siang-dat, Siang-long-suang, Ka-nok-khor, Pra-kop-siang, and Pra-kop-kham. These special singing techniques brought about beautiful song and also her musical identity.

Keywords: Tha-yaeThao, Siang-dat, Siang-long-suang, Ka-nok-khor, Pra-kop-siang, Pra-kop-kham

บทนำ

ดนตรีไทยเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมประจำชาติที่มีเอกลักษณ์ มีแบบแผน ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการอันยาวนาน เพลงไทยแสดงถึงความงดงามของเสียง ซึ่งร้อยกรองไว้อย่างมีระเบียบแบบแผนทั้งทำนองและบทร้อง “วรรณคดีเป็นศิลปะของการเรียบเรียงถ้อยคำ ดนตรีเป็นศิลปะของการเรียบเรียงเสียง วรรณคดี ร้อยกรองมีฉันทลักษณ์เป็นเกณฑ์ ดนตรีไทยก็มีหลักของคีตฉันทลักษณ์เป็นแบบแผนเช่นเดียวกัน” (จีน ศิลปบรรเลง, 2521: 20)

การขับร้องเพลงไทย มีลักษณะเป็นการขับร้องตามบทประพันธ์สานกับการเอื้อนที่มีลักษณะเสียงสั้น เสียงยาว เสียงดัง เสียงเบาประกอบไปด้วยอารมณ์ต่างๆ อาทิ อารมณ์โกรธ อารมณ์รัก อารมณ์โศกเศร้าเสียใจ ซึ่งแต่ละลักษณะจะใช้เสียงในการสื่ออารมณ์ที่แตกต่างกันออกไป โดยอาศัย

วิธีการที่สามารถทำให้การขับร้องนั้น มีความไพเราะนุ่มนวลอยู่ภายใต้แบบแผนของการขับร้อง (กาญจนา อินทรสุนานนท์, 2540: 1) ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทของบทเพลง ได้แก่ เพลงเถา เพลงตับ เพลงเกร็ด นอกจากนี้ความสามารถของผู้ขับร้องมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความไพเราะของบทเพลง

เพลงทะเล่ เป็นเพลงทางพื้น หน้าทับปรบไก่ จึงมีผู้คิดประดิษฐ์นำมาทำเป็นทางเดี่ยวสำหรับเครื่องดนตรีหลายชนิด ส่วนกระสวนทำนองของทางร้องมีความไพเราะมาก อีกทั้งท่วงทีลีลากลมเม็ดเด็ดพรายไม่เหมือนทางบรรเลงผู้ขับร้องต้องใช้ความสามารถขั้นสูง จึงจะถ่ายทอดการขับร้องออกมาได้อย่างวิจิตรบรรจง (พรอุษา แก้วสว่าง, 2552: 1) เพลงทะเล่ อัตรา 2 ชั้น ของเก่า มี 2 ท่อนท่อนที่ 1 มี 4 จังหวะ ท่อนที่ 2 มี 6 จังหวะ มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา นอกจากใช้บรรเลงในดับโมหรี ประกอบด้วย เพลงทะเล่ เพลงยาว เพลงย่องหิจด เป็นต้น ปี่ชวายังใช้เป่านำกระบวนกลองชนะ ในกระบวนพยุหยาตราสถลมารค และใช้บรรเลงปี่พาทย์ในหน้าพาทย์กลองโยน เช่น บรรเลงประจำเทศน์มหาชาติ กัณฑ์นครกัณฑ์ พระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางกูร) ได้แต่งขยายขึ้นเป็นอัตรา 3 ชั้น ต่อมา หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นำมาดัดเป็นชั้นเดียว ครบเป็นเพลงเถา เพลงทะเล่จัดอยู่ในประเภทเพลงชั้นสูง มีลีลาท่วงทำนองเม็ดพรายเหมาะสมที่จะนำมาเป็น “ทางเดี่ยว” แสดงฝีมือจึงมีผู้ประดิษฐ์ทางเดี่ยวเพลงนี้ทั้งทางปี่พาทย์และเครื่องสาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2544: 168)

ครูอุ่ง บัวเอี่ยมเป็นผู้ที่มีความสามารถทั้งทางด้านการร้องและดนตรี ซึ่งได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีและการขับร้องจากหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ในด้านการขับร้องครูอุ่งเป็นผู้ที่มีเสียงระดับเสียงสูงกระแซเสียงแจ่มใสไพเราะเป็นคุณสมบัติที่ดีเยี่ยมของนักร้องเพลงไทย ครูอุ่ง บัวเอี่ยม จึงได้เรียนขับร้องกับหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มาโดยตลอดและให้ความเคารพต่อท่านเป็นที่สุดครูอุ่งได้ยึดแนวทางตามอุดมการณ์และรักษาแบบแผนการขับร้องแนวทางการบรรเลงและบทเพลงที่สำคัญของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ไว้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังถ่ายทอดความรู้แก่ลูกศิษย์มาจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประวัติ ผลงาน และวิธีการขับร้องเพลงทะเล่เถาของครูอุ่ง บัวเอี่ยม เพื่อนำไปพัฒนาเนื้อหาสาระ ในหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับพื้นฐาน และอุดมศึกษา

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาชีวประวัติและผลงานของครูอุ่ง บัวเอี่ยม
2. เพื่อศึกษาวิธีการขับร้องเพลงทะเล่เถาของครูอุ่ง บัวเอี่ยม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องวิธี การขับร้องเพลงทะเลาะเถาะ ของครูอุ๋ง บัวเอี่ยม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคคลซึ่งเป็นคีตศิลปิน นักวิชาการ ทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยและด้านการขับร้องเพลงไทย และบุคคลแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกเสียง เอกสารวิชาการต่างๆ และรวบรวมข้อมูลจากปฏิบัติการจริง โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ในการสัมภาษณ์ชีวประวัติและผลงานของครูอุ๋ง บัวเอี่ยม ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลตามลำดับเนื้อหาตาม ประวัติส่วนตัว ด้านการศึกษา การศึกษาดนตรีไทย การขับร้องเพลงไทย ประวัติการทำงาน ผลงานด้านการขับร้อง และการเผยแพร่ดนตรี ฯลฯ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพลงทะเลาะเถาะ ของครูอุ๋ง บัวเอี่ยม มีหลักและวิธีการในการวิเคราะห์ ได้แก่ การแบ่งระยะการหายใจ การแบ่งวรรคตอนของเนื้อเพลง วิเคราะห์คำร้องแต่ละคำ โดยเปรียบเทียบกับทำนองร้องเสียง วรรณยุกต์ วิเคราะห์การเอื้อน โดยแบ่งการวิเคราะห์ เป็นวิเคราะห์การเอื้อนที่ใช้เป็นทำนองร้อง และวิเคราะห์การเอื้อนที่ตกแต่งคำร้อง นอกจากนี้ยังมีวิเคราะห์เรื่องเทคนิคที่ใช้ในการขับร้อง เทคนิคในการออกเสียงคำร้อง เทคนิคในการเอื้อน

ผลการวิจัย

จากการค้นคว้าวิจัยตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจากการศึกษาในด้านชีวประวัติและผลงาน พบว่า

ครูอุ๋ง เป็นผู้ที่มีความสามารถในการขับร้องด้านดนตรี และการผลิตอังกะลุง แล้วยังมีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ การทำเครื่องแต่งกายสำหรับนักแสดงด้วย ครูอุ๋งได้สั่งสมความรู้จากครูดนตรีและนาฏศิลป์หลายท่าน เช่น ด้านการขับร้อง เรียนกับบิดา คือ รองอำมาตย์โทขุนแสน ประศาสน์ หลวงชัยอาญา ครูสกล แก้วเพ็ญภาค หลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) คุณหญิงขึ้น ศิลปบรรเลง ด้านเครื่องสาย เรียนขออยู่กับบิดา คือ รองอำมาตย์โทขุนแสนประศาสน์เรียนซิมกับครูย้อย เกิดมงคล เรียนขออยู่ ซอด้วง โทนร่ำมะนาวกับ จ.ส.ด.ฟุ้ง บัวเอี่ยม ด้านการแคนวง เรียนกับบิดา คือ รองอำมาตย์โทขุนแสนประศาสน์ ด้านการผลิตอังกะลุง ได้รับคำแนะนำจากครูสกล แก้วเพ็ญภาค การบรรเลงอังกะลุง เรียนกับคุณหญิงขึ้น ศิลปบรรเลง ครูสกล แก้วเพ็ญภาคด้านการทำชุดละคร เรียนกับคุณหญิงขึ้น ศิลปบรรเลง ด้านนาฏศิลป์เรียนกับคุณลัดดา ศิลปบรรเลง (สมหมาย โมกขศักดิ์, 2550: 1)

นอกจากนี้ ครูอุ๋น บัวเอี่ยมยังเป็นผู้ทิศตนเพื่อการเผยแพร่ดนตรีไทยและขับร้อง เป็นนักร้องที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในวงการดนตรีไทย นอกจากจะเปิดบ้านสอนดนตรีไทยให้แก่ผู้ที่สนใจโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายแล้ว ท่านยังได้รับเชิญเป็นวิทยากรทางด้านดนตรีไทยและขับร้องตามสถาบันต่างๆ ด้านการเผยแพร่การสอนขับร้อง ครูอุ๋นได้ใช้หลักวิธีการสอนขับร้องไทย ที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบของครูอุ๋น ที่มีหลักการขับร้องตามแบบของ หลวงประดิษฐไพเราะ

(ศร ศิลปบรรเลง) โดยมีหลักการฝึกขับร้อง 5 คำ เป็นองค์ประกอบของการขับร้อง ทั้งคำร้อง ทำนองเอื้อน ตามแบบแผนของคีตศิลป์ไทยดังนี้

- เสียงดาด เป็นการขับร้องที่ยังไม่ได้ตกแต่งทำนองเอื้อน เมื่อฟังแล้วจะกระด้างหู หรือเรียกว่าร้องที่เอื้อนไม่ชัดเจน มักจะเกิดขึ้นกับผู้ที่ยังไม่คล่องเพลงใหม่ๆ ยังจำเพลงไม่ได้หรือไม่แม่นยำในทำนอง แล้วเอื้อนออกเสียงไม่ตรงตามสำนวนของเพลง

- เสียงลงทรวง เทคนิคการใช้กระแทกเสียงกลืนลงไปโน้ล คอไปจนกระทั่งถึงทรวงอก เพื่อให้เกิดการเสียดสีสะเทือน ฟังแล้วเกิดอารมณ์สะเทือนใจ ส่วนมากนักร้องชายจะนิยมเทคนิคนี้ มากกว่านักร้องหญิง จะพบการใช้เทคนิคนี้ มากในเพลงสำเนียงมอญและเพลงที่มีลักษณะทำนองเศร้า เช่น เพลงแขกมอญบางขุนพรหมสามชั้น

- กนกคอ คุณหญิงขึ้น ศิลปบรรเลง ได้อธิบายว่า การขับร้องเปรียบเทียบกับความงดงามของลายกนกไทยที่สละสลวยงดงาม ซึ่งคล้ายกับการเอื้อนของเพลงไทยที่ต้องตกแต่งการเอื้อนให้งดงาม เช่นเดียวกับลายกนกที่สละสลวยอย่างอ่อนช้อย และมีรายละเอียดของลายสวยงาม จึงเป็นเทคนิคการตกแต่งทำนองของการเอื้อนให้มีความวิจิตรไพเราะ เป็นการขับร้องในขั้นสูงมีการเอื้อนใช้เพิ่มรายละเอียดโดยใช้ลูกคอที่ซับซ้อน

- ประคบเสียง เป็นเทคนิคการบังคับเสียงเอื้อน ซึ่งเป็นเสียงหลักในการขับร้องเพลงไทย การเอื้อนออกมาเป็นเสียง “เออ” เป็นเสียง สูง ต่ำเป็นทำนอง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของเพลงไทย การประคบเสียง คือ การเอื้อนให้ชัดเจนออกเสียง เออ เอย อือ อี เอ้ย เออะ เฮอ ฮือ ฮี หือ เอิงเงอเอิงเงย ภูวรรคตอนของเพลง ถูกวิธีตามหลักการขับร้องการออกเสียงให้หนักแน่น ชัดถ้อยชัดคำ ไม่โพล่งดังจนเกินไปการกล่อมเสียงสูง ต่ำ หนัก เบา ตามทำนองเพลงอย่างละเอียดละไม่ให้เกิดความไพเราะตามอารมณ์ของเพลงการหลบเสียงสูงต่ำให้เหมาะสมกับคุณสมบัติของเสียงตนเองไม่บีบเสียงให้สูงจนเกินไป กำลัง หรือลงเสียงต่ำจนเสียงบอด

- ประคบคำ เป็นเทคนิคการออกเสียงคำร้องที่จะทำให้คำร้องออกมาอย่างไร้พริ้วตามทำนองเพลงและถูกต้องตามหลักของภาษา คือการออกเสียงคำร้องที่ถูกต้องตามอักขระ วิธีการตกแต่งคำร้องให้กลมกลืนกับทำนองเพลง ให้เหมาะกับสำเนียงเพลง เช่น เพลงสำเนียงลาว ก็ออกเสียงคำร้องให้มีลักษณะของภาษาลาว เพลงสำเนียงมอญ ออกเสียงคำร้องให้มีลักษณะของภาษามอญ แต่ต้องกระทำ

ด้วยความเหมาะสมเพียงเป็นสำเนียงของเพลงเท่านั้น ถ้ามากเกินไปอาจจะทำให้คำร้องผิดเพี้ยนไปก็ไม่เหมาะสม

การเน้นเสียงเพื่อช่วยให้คำร้องชัดเจน เช่นการออกเสียง คำว่า “มณฑาทอง” ในเพลงทะเลแย ถ้าไม่เน้นเสียงประคบบ้างให้ชัดแล้ว เสียงคำร้องที่ออกผู้ฟังอาจจะได้ยินเป็น “มณฑาท้อง” อย่างนี้เป็นต้น

การผสมเสียงโดยแยกออกเสียงคำร้องเป็นสองคำเมื่อผสมกันแล้วจะได้คำร้องที่ชัดเจนและไพเราะ เช่นการออกเสียงคำว่า “ดวง” ในเพลงลาวดวงเดือนถ้าออกดวงตรงๆ เข้ากับทำนองเพลงแล้วเสียงที่ออกมาจะได้ยินเป็น “ด้วง” ถ้าออกเสียงแยกเป็น 2 คำคือ “ดู” กับ “วัง” เมื่อออกเสียงเชื่อมเข้าด้วยกันเสียงที่ออกมาเป็นคำว่า “ดวง” ที่ชัดเจนและไพเราะการถ่ายทอดอารมณ์เพลงตามบทร้องได้อย่างเหมาะสม ให้ผู้ฟังเข้าใจในเนื้อหาของคำร้อง ที่เปล่งเสียงออกมา

การขับร้องของครูอุ้น บัวเอี่ยม จากการศึกษาจากหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มีลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. การควบเสียงสูง (ควงขึ้น) การควบเสียงสูงนั้นเป็นเทคนิคที่ต้องใช้เสียงสูงเป็นการแสดงความสามารถของผู้ขับร้อง โดยไล่เสียงจากต่ำไปหาสูง
2. การควบเสียงต่ำ (ควงลง) การควบเสียงต่ำนั้นเป็นเทคนิคที่ต้องใช้การไล่เสียงจากสูงลงมาต่ำ
3. ลักจังหวะ การลักจังหวะเป็นการร้องที่ไม่ให้เสียง หรือคำร้องลงพอดิจังหวะ แต่ลงเสียงก่อนจังหวะ การขับร้องตามปกตินี้จะลงเสียงตามจังหวะตกของฉับ และหน้าทับ แต่ในการลักจังหวะนั้นการร้องต้องลงเสียงก่อนจังหวะจึงจะเกิดความไพเราะ
4. ผ่อนเสียง การผ่อนเสียงนั้นต้องออกเสียงให้ยาวตั้งแต่ตั้งแล้วค่อยๆ ผ่อนให้เบาลงแต่ต้องควบคุมเสียงไม่ให้เพี้ยนไปจากเดิม เพื่อให้เกิดความไพเราะนุ่มนวล มีวิธีการคือ ก่อนจะร้องต้องสูดลมหายใจเข้าให้เต็มที่แล้วค่อยๆ ผ่อนเสียงออกมาทีละน้อยอย่างสม่ำเสมอจะต้องทำเสียงก็ตามสามารถทำได้ทั้งคำร้อง และทำนองเอื้อน ในการขับร้องเพลงไทย มีเทคนิคการผ่อนเสียงอยู่มาก
5. ขมวดเสียง เป็นการเอื้อนรวบเสียงตอนท้ายอย่างรวดเร็วท้ายจังหวะ หรือท้ายคำร้องเพื่อเน้นให้คำร้องนั้นชัดเจนยิ่งขึ้น คล้ายการสะบัดเสียง
6. โหนเสียง การทำเสียงเอื้อนให้เลื่อนไหลจากระดับเสียงให้สูงขึ้นไปอีก ทำให้เกิดอารมณ์เศร้า คล้ายๆ กับเหินเสียง แต่การโหนเสียงต้องพยายามดันเสียงเหมือนกับจะเสียงไม่ถึงแต่ดันไปให้ถึงหรือโหนไปให้ถึง ลักษณะคล้ายกับเสียงของปี่ ผู้ขับร้องจำเป็นต้องใช้กำลังมาก จะพบในเพลงที่มีอารมณ์เศร้า เพลงประเภททยอย เป็นต้น
7. ทอดเสียง ทอดเสียงเป็นการเอื้อนที่ค่อยๆ ผ่อนลงเป็นการแสดงว่าได้หมดวรรคของเพลงหรือหมดการขับร้อง ซึ่งผู้ขับร้องจะต้องทอดให้เครื่องดนตรีสอดรับ

8. เสียงโปรย การทำเสียงโปรยนั้นต้องเน้นเรื่องการออกเสียงที่ต้องค่อยๆ ผ่อนน้ำเสียงออกมาช้าๆ ในการเอื้อนและการออกเสียงคำร้อง สีสากการร้องที่เน้นถ้อยคำโดยการโหยเสียงจากสูงลงมาต่ำ การทำเสียงโปรยนั้นมักจะมียากในกลุ่มเพลงที่มีอารมณ์รัก

9. เสียงครั้นคำร้อง เสียงครั้นที่คำร้อง เกิดจากการทำเสียงร้องให้สะดุดสะเทือนเพื่อให้เกิดความไพเราะเสียงนี้จะออกมาแค่อก คล้ายกับการกระแอม แต่กระแอมจะลึกกว่าครั้นที่มีทั้งยาวและสั้น

10. เสียงครั้นทำนอง เป็นการลากเสียงอื้อ หรือเสียงอื่นๆ โดยให้สะเทือนเสียงเพดานขึ้นนาสิกแล้วสะดุดเสียง

11. ทางเสียง การลากเสียงให้สูงขึ้นจากเสียงเดิมเพียงเล็กน้อย ในตอนท้ายคำร้องหรือการเอื้อนเพื่อให้คำชัดเจนและไพเราะยิ่งขึ้น

จากการศึกษาวิจัยด้านการขับร้องเพลงทะเล่เถา ของครู อนุ่ง บัวเยี่ยม พบกลวิธีการขับร้องดังนี้

1. การแบ่งวรรคตอนของเพลงทะเล่เถา ซึ่งลักษณะการประพันธ์เป็นกลอนสุภาพ

อัตราจังหวะสามชั้นท่อนที่ 1 มีการแบ่งวรรคตอน ดังนี้

โอ้ว่าเจ้าดวง/มณฑาทอง โฉนน้อง/จึงมาร่าง/เสนาหา

อัตราจังหวะสามชั้นท่อนที่ 2 มีการแบ่งวรรคตอน ดังนี้

พี่ตั้งจิต/คิดไว้/แต่ไรมา จะรับแก้ว/แววตา/มาเวียงชัย

อัตราจังหวะสองชั้นท่อนที่ 1 มีการแบ่งวรรคตอน ดังนี้

จะอภิเชก/ให้เป็นเอก/มเหสี ในสุวรรณ/ปฐพี/เป็นใหญ่

อัตราจังหวะสองชั้นท่อนที่ 2 มีการแบ่งวรรคตอน ดังนี้

ควรหรือ/มาพราก/จากพี่ไป เหมือนแก่ง/ทิ้ง/พี่ไว้/อยู่เอกา

อัตราจังหวะชั้นเดียวท่อนที่ 1 มีการแบ่งวรรคตอน ดังนี้

พระเอย/พระทรง พระจง/โปรดเกล้า/เกศา

อัตราจังหวะชั้นเดียวท่อนที่ 2 มีการแบ่งวรรคตอน ดังนี้

น้องขอ/ถวาย/ความสัจจา อันความ/เสนาหา/พระภูมิ

2. การวิเคราะห์คำร้องแต่ละคำโดยเปรียบเทียบกับทำนองร้องและเสียงวรรณยุกต์

การวิเคราะห์คำร้องแต่ละคำโดยเปรียบเทียบกับทำนองร้องและเสียงวรรณยุกต์ ในเพลงทะเล่เถา สามารถสรุปได้ ดังนี้

คำร้องที่มีเสียงเดียว และเป็นคำร้องที่มีเสียงตรงกับทำนองร้องและวรรณยุกต์ จะมีการบังคับเสียงคำร้องให้ตรงกับทำนองร้องและเสียงวรรณยุกต์

คำร้องที่มี 2 เสียง เป็นคำร้องที่มีเสียงตรงกับทำนองร้องและวรรณยุกต์ มีการบังคับเสียงคำร้องให้ผันไปตามเสียงวรรณยุกต์ เพื่อให้เสียงของคำร้องตรงกับทำนองร้อง และวรรณยุกต์

คำที่มีเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงเอกและเสียงโท จะมีการผันเสียงเคลื่อนที่จากสูงไปต่ำ ส่วนคำที่มีเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงตรีและเสียงจัตวา จะมีการผันเสียงเคลื่อนที่จากต่ำไปสูง ยกเว้นคำว่า ร้อย ในคำร้องเพลงทะแยสองชั้นท่อน 1 โฉตสากลห้องที่ 14 ซึ่งเป็นเสียง ตรี แต่มีการใช้ทำนองร้องเคลื่อนที่จากสูงไปต่ำ

คำร้องที่มี 3 เสียง มีการบังคับเสียงให้ผันไปตามเสียงวรรณยุกต์ เพื่อให้เสียงคำร้องตรงกับทำนองร้องและวรรณยุกต์ คำที่มีเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงเอกและเสียงโท จะมีการผันเสียงเคลื่อนที่จากสูงไปต่ำ ส่วนคำที่มีเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงตรีและเสียงจัตวา จะมีการผันเสียงเคลื่อนที่จากต่ำไปสูง หากทำนองร้องและเสียงวรรณยุกต์ ไม่ตรงกันจะมีการตกแต่งเสียงวรรณยุกต์ของคำร้องเพื่อให้เข้ากับทำนองร้อง

3. การวิเคราะห์การเอื้อนที่ใช้เป็นทำนองร้อง พบว่ามีการใช้ทำนองเอื้อนที่เป็นไปตามกระแสนำของเพลงทางบรรเลง มีการใช้ทำนองเอื้อนที่คล้ายกับทางร้องอื่นๆ เช่นในสามชั้นท่อนที่ 1 ห้องที่ 10 – 12 เป็นต้น พบว่าในอัตราจังหวะ สามชั้น มีการใช้ทำนองเอื้อนก่อนคำร้องสุดท้ายของท่อนเหมือนกัน กล่าวคือในอัตราจังหวะสามชั้นพบการซ้ำท้ายของทำนองร้องพบว่าไม่มีการซ้ำหัวหรือซ้ำท้ายทำนองเอื้อนก่อนคำร้องสุดท้ายของท่อน ในอัตราจังหวะสองชั้นและชั้นเดียว ทั้งสองท่อนพบว่าในการใช้ทำนองเอื้อน ที่เป็นลูกเท่า ในอัตราจังหวะเดียวกัน ในแต่ละท่อน มีการตกแต่งทำนองเอื้อน ลูกเท่า แตกต่างกันพบว่ามีการใช้ทำนองเอื้อนเสียงซ้ำกันติดต่อกัน เช่นในอัตราจังหวะ สามชั้น ท่อนที่ 1 ในห้องที่ 47 – 48 และห้องที่ 49 และ 50 พบว่ามีการเอื้อนที่เปลี่ยนบันไดเสียงในทำนองเอื้อนสามชั้น ท่อนที่ 2

4.การวิเคราะห์ทำนองเอื้อนที่ใช้ตกแต่งคำร้อง

จากการวิเคราะห์ทำนองเอื้อนที่ใช้ตกแต่งคำร้อง ในเพลงทะแยเถา สรุปได้ดังนี้

พบเอื้อนตกแต่งคำร้อง ระหว่างคำร้อง อยู่ 2 รูปแบบ คือ ระหว่างคำร้องที่มีความหมายกับคำร้องที่ไม่มีความหมาย เอื้อนตกแต่งคำร้อง ระหว่างคำที่ไม่มีมีความหมาย เช่น เอื้อนระหว่างคำพบว่าเอื้อนตกแต่งคำร้อง หลังคำร้อง เพื่อให้ตรงกับเสียงลูกตกในการบรรเลงทางเครื่อง เช่น พบเอื้อนตกแต่งคำร้อง ที่อยู่ระหว่างคำ จะมีเพียงไม่กี่เสียง หรือเป็นเอื้อนตกแต่งที่ยาว ก็จะพบว่าทำนองคล้ายกับเพลงอื่นๆ แต่ก็มีเอื้อนตกแต่งคำร้องบางท่อนที่มีเสียงแปลกหูไป

5. การศึกษาเทคนิคในการออกเสียงคำร้อง

จากการศึกษาเทคนิคในการออกเสียงคำร้องนั้น พบว่า มีการใช้เทคนิคในการออกเสียงคำร้อง ดังนี้

กระทบบคำคู่ 2 เป็นเทคนิคในการออกเสียงคำร้อง ซึ่งในขณะออกเสียงคำร้องต้องให้เสียงคำร้องออกมา เป็น 2 เสียงต่อเนื่องกัน

กระทบบคำคู่ 3 เป็นเทคนิคในการออกเสียงคำร้อง ซึ่งในขณะออกเสียงคำร้องต้องให้เสียงคำร้องออกมา เป็น 3 เสียงต่อเนื่องกัน

ผันเสียง เป็นเทคนิคในการออกเสียงคำร้อง เพื่อให้เสียงคำร้องตรงตามระดับเสียงของวรรณยุกต์ โดยการออกเสียงจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง

ควงเสียง เป็นเทคนิคในการออกเสียงคำร้อง โดยการออกเสียงคำร้องนั้นใช้เสียงไล่จากเสียงสูงไปหาเสียงต่ำต่อเนื่องกัน และบังคับลมหายใจให้อยู่ในลมหายใจเดียวกัน

ครั่น เป็นเทคนิคในการออกเสียงเอื้อน โดยสะกดเสียงสั้นๆ 2-3 เสียงติดกัน ลักษณะการออกเสียงจะเร็วกว่าการกระทบบเสียง

ประคบบคำ คือ เทคนิคการออกเสียงคำร้องที่จะทำให้คำร้องออกมาอย่างไร้พยางค์ตามทำนองเพลงและถูกต้องตามหลักของภาษา มีการผสมเสียงให้เกิดความไพเราะและชัดเจน เช่น คำว่า “ไม่” ออกเสียง แยกเป็นคำว่า “มา” กับ “ไอ” เมื่อออกเสียงเชื่อมเข้าด้วยกันจะออกมาเป็นคำว่า “ไม่” ที่ชัดเจนและไพเราะ

6. การศึกษาเทคนิคการเอื้อน

จากการศึกษาเทคนิคการเอื้อนของเพลงทะเลาะเถาะ นั้น พบเทคนิคที่ใช้ ดังนี้

การครั่น เป็นเทคนิคในการออกเสียงเอื้อน โดยสะกดเสียงสั้นๆ 2 – 3 เสียงติดกัน ลักษณะการออกเสียงจะรวดเร็วว่าการกระทบบเสียง

เสียงกระทบบ 2 พยางค์ เป็นเทคนิคในการออกเสียงเอื้อนติดต่อกัน 2 เสียง โดยที่เสียงไม่ขาดจากกัน ลักษณะการออกเสียงจะช้ากว่าการครั่น

เสียงกระทบบ 3 พยางค์ เป็นเทคนิคในการออกเสียงเอื้อนติดต่อกัน 3 เสียง โดยที่เสียงไม่ขาดจากกัน ลักษณะการออกเสียงจะช้ากว่าการครั่นและยาวกว่าการกระทบบ 2 พยางค์

เสียงกระทบบ 4 พยางค์ เป็นเทคนิคในการออกเสียงเอื้อนติดต่อกัน 4 เสียง โดยที่เสียงไม่ขาดจากกัน ลักษณะการออกเสียงจะช้ากว่าการครั่นและยาวกว่าการกระทบบ 3 พยางค์

เสียงปรับ เป็นเทคนิคในการออกเสียง โดยสะกดเสียงเบาๆ คล้ายกับเสียงครั่น แต่ลักษณะการออกเสียงปรับจะนุ่มนวลกว่า และช้ากว่าการออกเสียงครั่น

หางเสียง เป็นเทคนิคในการลากเสียงในตอนท้ายให้ยาว โดยไม่ให้เสียงของทำนองเพี้ยนไป ลากเสียงให้สูงขึ้นจากเดิมเล็กน้อย ในตอนท้ายคำร้องหรือทำนองเอื้อนเพื่อให้คำชัดเจนและไพเราะ

ผันเสียง เป็นการออกเสียงคำร้องให้ได้ตามวรรณยุกต์ หากร้องไม่ตรงแล้วคำอาจมีความหมายเพี้ยนไป การผันเสียงต้องค่อยๆ ผันจากเสียงหนึ่งไปยังอีกเสียงหนึ่ง เพื่อให้ได้ความหมายของคำที่ถูกต้อง ในกรณีเพลงนี้มีลักษณะคล้ายกับเทคนิคทางเสียง โดยเป็นเอื้อนที่มีเสียงต่อเนื่องจากคำร้องที่ยาวแล้วจึงมีการผันเสียงท้ายทำนองเอื้อน

เหินเสียง เป็นเทคนิคในการออกเสียง ให้ออกเสียงเลื่อนไหลสูงขึ้น โดยออกเสียงจากเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูงในระยะหายใจเดียวกัน

ผ่อนเสียง การผ่อนเสียงต้องออกเสียงให้ยาว แล้วค่อยๆ ผ่อน จากดังไปหาเบา ควบคุมเสียงไม่ให้เพี้ยนไปจากเดิม เพื่อให้เกิดความไพเราะ สดุดมหายใจให้ลึกเพื่อจะได้ผ่อนลมหายใจสำหรับร้องทำนองเอื้อนหรือคำร้องอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมออีกด้วย

ขมวดเสียง เป็นการเอื้อนรวบเสียงตอนท้ายอย่างรวดเร็วท้ายจังหวะ หรือท้ายคำร้องเพื่อเน้นให้คำร้องนั้นชัดเจน หรือทำนองเอื้อนจบอย่างสมบูรณ์ชัดเจน คล้ายกับการสะบัดเสียง

กนกคอ เป็นเทคนิคการตกแต่งทำนองเอื้อนให้มีความไพเราะและวิจิตรโดยเพิ่มรายละเอียดลงไปในทำนองเอื้อนเป็นการขับร้องในขั้นสูง หรือเรียกว่าเม็ดพราย สำหรับคำว่า กนกคอกนี้ คุณหญิงชั้น ศิลปบรรเลง ได้อธิบายว่า เปรียบเทียบกับความงดงามของลายกนกไทยที่สะบัดปลายงดงาม คล้ายกับการเอื้อนที่ต้องตกแต่งให้งดงาม

อภิปรายผล

เพลงทะเยอแด่นี มาจาก เพลงทะเยอ อัตรา 2 ชั้น ของเก่า ประเภทหน้าทับปรบไก่ มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา พระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางกูร) ได้แต่งขยายขึ้นเป็นอัตรา 3 ชั้น ต่อมาหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นำมาดัดเป็นชั้นเดียว ครอบเป็นเพลงเถา เพลงทะเยอจัดอยู่ในประเภทเพลงชั้นสูง หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้แต่งขยายเพลงทะเยออยู่ สองชั้นของพระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางกูร) ขึ้นเป็นอัตราสามชั้น โดยแต่งให้เป็นเพลงที่มีทำนองสำเนียงไทย และดัดลงเป็นชั้นเดียวครอบเป็นเพลงเถา พร้อมทั้งได้แต่งบทร้องสำหรับเพลงทะเยอแด่นีด้วย เพลงนี้มีความหมายถึงชัยชนะและการอวยพรให้แก่ผู้ที่รักดนตรีไทยพร้อมทั้งได้ต่อเพลงนี้ให้กับบรรดาศิษย์ที่เข้าร่วมพิธีไหว้ครู เมื่อ พ.ศ. 2490 นับว่าเป็นเพลงลาที่ใช้สืบทอดทุกครั้งเมื่อบรรเลงเพลงของเหล่าบรรดาลูกศิษย์ของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ไม่ว่าจะเป็นงานใดก็นำเพลงนี้มาใช้เสมอ ครูอุ้น บัวเอี่ยม เป็นนักร้องคนสุดท้ายที่ยังมีชีวิตอยู่ผู้สืบทอดวิธีการขับร้องเพลงไทยเดิมในวงบ้านบาตรของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ซึ่งครูอุ้นได้เผยแพร่ไปยังเหล่าบรรดาลูกศิษย์ที่หวังจะศึกษาเรียนรู้ดนตรีและการขับร้องอยู่จนอายุล่วงเข้า 90 ปี มีผลงานต่างๆ มากมาย ทั้งด้านดนตรี

การขับร้อง การสอนดนตรี หรือแม้แต่การประดิษฐ์เครื่องดนตรีหรืออื่นๆ ที่เกี่ยวกับดนตรีไทย โดยหวังเพียงจะให้ผู้สืบสานเจตนารมณ์ด้านดนตรีไทยของท่าน

เพลงทยอยเถา ที่ครูอุ๋ง ได้สืบทอดมาจากหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นั้น ได้มีการบันทึกเสียงโดยวงเครื่องสายเครื่องคู่ ออกอากาศวิทยุ โดยมีวิธีการขับร้องที่ฟังแล้วสบายหู ไม่ได้ง่ายหรือยากจนเกินไป เพราะว่าเป็นเพลงลาที่อวยพร จึงมีลักษณะการร้องที่กลมกลืนไปด้วยกัน เมื่อดนตรีรับร้อง หรือส่งร้อง การเอื้อนแม้จะฟังดูเรียบง่ายไม่ยากจนเกินไป แต่ก็มีเทคนิคพิเศษหรือลักษณะการร้องที่เป็นเอกลักษณ์ของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) อยู่ในเพลงซึ่งทำให้ฟังแล้วไม่น่าเบื่อชวนให้ฟัง

การเอื้อนในเพลง มักจะเป็นทำนองที่คล้ายกับเพลงอื่นๆ หากฟังเพลงอื่นๆ มาบ้าง แต่ไม่ได้เหมือนไปทั้งหมดเสียทีเดียว มีการสร้างความแตกต่างในท่อนโดยการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็นต้น ลักษณะเช่นนี้เองที่ทำให้เพลงแปลกหน้าสนใจ

การขับร้องเพลงไทยนอกจากจะร้องให้ถูกต้องตามที่ต่อร้องมา หรือตามเทคนิคต่างๆ ของเพลงยังต้องคำนึงถึงความหมายในเนื้อร้องเพื่อสื่ออารมณ์อีกด้วย แม้ว่าจะเป็นเพลงเกร็ด ไม่ได้อยู่ในเพลงเรื่อง หรือเพลงประกอบการแสดงที่ต้องสื่ออารมณ์ ก็ต้องสื่ออารมณ์ตามความหมายออกมาทางเสียงร้องของผู้ขับร้องอีกด้วย การหายใจก็มีส่วนสำคัญในการขับร้องเพื่อให้เป็นไปตามกระสวนทำนองเอื้อน เพื่อให้ฟังแล้วสบาย คำร้องเองก็ต้องออกคำให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้ความหมายผิดเพี้ยนการแบ่งถ้อยคำ การรวบคำ เป็นปัจจัยที่จะทำให้การขับร้องเพลงได้ไพเราะ ถูกต้องตามจังหวะของเพลงที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละเพลง (สมพงษ์ กาญจนผลิน, 2552: 7) เทคนิคเช่นนี้ สามารถนำไปใช้ได้กับทุกเพลงที่ขับร้องอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้านชีวประวัติของครูอุ๋ง บัวเอี่ยม จากการสัมภาษณ์บุคคลด้านคีตศิลป์ นักวิชาการ ทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยและด้านการขับร้องเพลงไทย รวมทั้งบุคคลแวดลอมที่ได้รับการถ่ายทอดการขับร้องจากครูอุ๋ง บัวเอี่ยม และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแถบบันทึกเสียง เอกสารวิชาการต่างๆ ซึ่งการเก็บข้อมูลเรื่องการขับร้อง จำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจวิธีการขับร้องเพลงไทยเป็นอย่างดี และเนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาเล่าเรียนการขับร้องเพลงไทยมามากกว่า 40 ปี โดยได้รับการถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านการขับร้องเพลงไทยมาจากคุณครูหลายท่านในกรมศิลปากร จึงได้นำความรู้ดังกล่าวมาใช้ในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์การขับร้องเพลงทยอยเถา ของครูอุ๋ง บัวเอี่ยม ซึ่งความรู้พื้นฐานด้านการขับร้องเพลงไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์บทเพลงทางร้องของครูอุ๋ง บัวเอี่ยม ในเพลงอื่นๆ
2. ควรมีการรวบรวมบันทึกบทเพลงทางร้องของครูอุ๋ง บัวเอี่ยม ที่ยังมีได้มีผู้ใดทำการเก็บบันทึกไว้ เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา อินทรสุวรรณ์. (2540). **เทคนิคการขับร้องเพลงไทย**. ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ชั้น ศิลปบรรเลง และลิขิต จินดาววัฒน์. (2521). **ดนตรีไทยศึกษา**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์. บริษัทโอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์ จำกัด.
- พรอุษา แก้วสว่าง. (2552). **วิเคราะห์การขับร้องเพลงทะเลแยะ**. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาดุริยางค์ไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2544). **สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคประวัติและบทร้องเพลงเถา**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- สมพงษ์ กาญจนผลิน. (2552). **ทักษะการขับร้องเพลงไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมหมาย โมกขศักดิ์. (2550). **ศึกษาภูมิปัญญาครูดนตรีไทย: กรณีศึกษาครูอุ๋ง บัวเอี่ยม**. ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชามนุษยดุริยางควิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.